

Studentombudet

ÅRSRAPPORT
UNIVERSITETET I OSLO

2021

AV

MARIANNE HØVA RUSTBERGGARD
MARI SKOGHEIM MØST

Universitets- og høyskoleloven § 4-17

(1) Styret skal sørge for at alle studenter har tilgang til et studentombud.

(2) Studentombudet skal gi studenter råd og hjelp i saker knyttet til deres studiesituasjon. Studentombudet kan ikke instrueres i sitt virke. Studentombudet har taushetsplikt, jf. forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og 13 g.

(3) Departementet kan gi nærmere forskrift om studentombud.

1. Oppsummering

Antall henvendelser fra studenter ved UiO er på et stabilt nivå sammenlignet med tidligere. Det er en økning i antall henvendelser fra studenter som er mistenkt for fusk, eller som opplever utfordringer i forbindelse med skikkavurderinger. Korona-pandemien har først og fremst påvirket vår evne til å være fysisk tilstede og tilgjengelig, men i mindre grad påvirket innholdet i henvendelsene.

Det har vært flere personutskiftninger i løpet av året, og i all hovedsak i henhold til det som var planlagt. Studentombudet ved Universitetet i Oslo (UiO) dekker ni ulike utdanningsinstitusjoner i henhold til samarbeidsavtaler. Denne rapporten tar kun for seg henvendelser fra studenter og andre med tilknytning til UiO.

“

Vårt formål er å bidra til rettferdighet,
men ikke fordel, for studenter som tar kontakt.

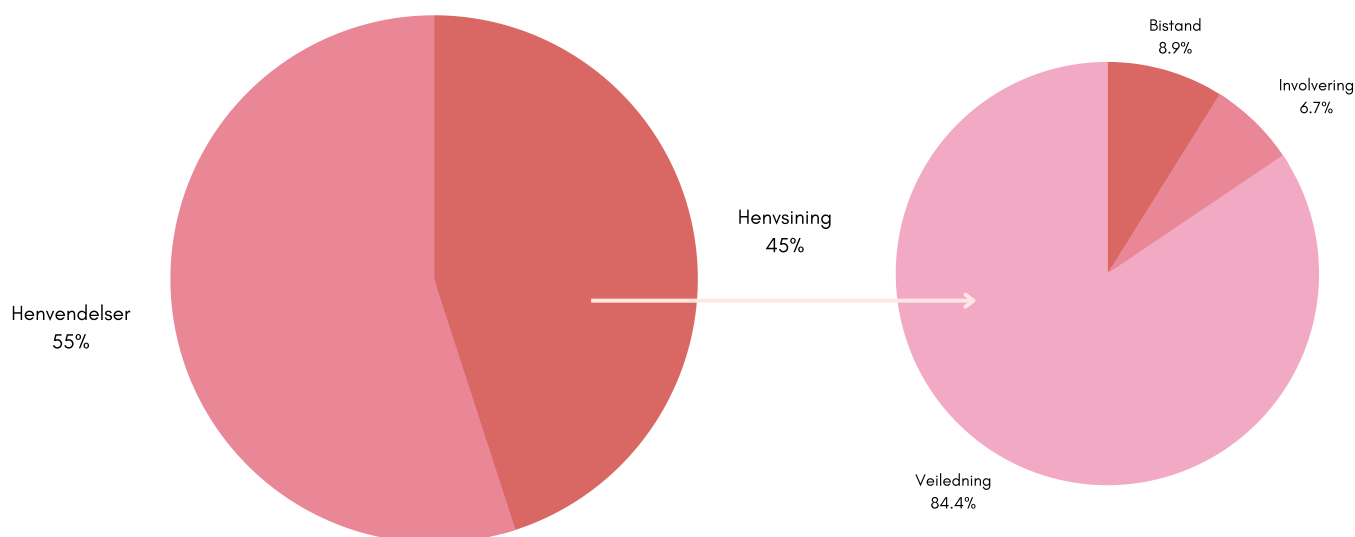
”

2. Henvendelser

Studentombudet ved UiO mottok 438 henvendelser i 2021. Av disse regnes 197 som innenfor vårt mandat. Henvendelser fra personer som søker seg til UiO fra andre land, utgjør de fleste utenfor mandatet. Antallet reelle henvendelser er på et stabilt nivå sammenlignet med de siste årene.

Vi ser en nedgang i saker hvor studenter tar kontakt med oss før det har oppstått en situasjon («Rettighetsavklaring»). Det er en ønsket utvikling, fordi vi ikke ønsker å konkurrere med UiO sin veilednings- og informasjonsplikt. Studenter som har generelle spørsmål basert på hypotetiske problemstillinger, kan søke svar ved de alminnelige kontaktpunktene ved UiO, f.eks. informasjonssentre og resepsjoner på fakultetene. Vi regner de likevel som innenfor vårt mandat, da de gjerne har et juridisk tilsnitt. Vi understreker at vi uansett tar imot henvendelser når som helst i en eventuell prosess. I 2021 ble ingen studenter avvist.

Figur 1 : Andelen henvisninger til andre, og hvordan henvendelser innenfor mandatet fordeler seg basert på hva slags type hjelp studenten får:

I de fleste henvendelsene gir vi veiledning om hvordan studenten best kan ivareta sine interesser i en oppstått situasjon. Vårt utgangspunkt er å gjøre studentene i best mulig stand til å selv håndtere sin sak. Der hvor vi likevel finner grunn til å involvere oss, fører det til at saken løses lokalt, eller kommer inn i korrekt saksbehandlingsspor, med svært få unntak. Vårt hovedfokus er å påse at saksbehandlingen (prosessen) er korrekt, herunder at studentenes rettigheter ivaretas. Dette innebærer at vi ikke vil involvere oss i saker/ deler av saker, hvor skjønnsutøvelse er tema. Eventuell overprøving av skjønn, er ivaretatt av klagenemndene. I 2021 har de sakene vi har involvert oss i handlet om følgende:

- Oppmøtekrav uten forbehold om tilrettelegging, eller dokumentert fravær
- Student på program nektet adgang til andre emner
- Prosess i skikkethets sak
- Pålegg om vaksinasjon for å få delta i undervisning
- Forsinket oppfølging av Si fra-sak
- Forsinket saksbehandling av tilrettelegging av studiesituasjonen som gikk utover studentens mulighet til å delta på faglige aktiviteter
- Manglende vedtak med hjemmel og informasjon om klageadgang, i forbindelse med søknad om tilrettelegging i praksis
- Student fikk ikke svar på forespørsel om å få vite hvem som hadde sensurert masteroppgave
- Spørsmål i forbindelse med at en student ikke fikk levere ikke-bestått masteroppgave på nytt i bearbeidet form, fordi hen hadde skrevet med medstudent som hadde bestått
- Adferd/ språkbruk overfor student i møtesammenheng

Studenten(e) sakene gjelder, må samtykke til at vi involverer oss, og kan stoppe en sak underveis. Sakene er i all hovedsak løst eller oppklart.

Av henvendelser som har vært relatert til korona-pandemien, har disse handlet om fravær ved eksamen eller obligatorisk aktivitet, tilrettelegging, smittevern, i tillegg til problemstillingen nevnt over om vaksinasjon. Vi har også mottatt flere saker om lang saksbehandling av klager på karakter, som vi ikke kan utelukke at også skyldes korona-pandemien helt eller delvis.

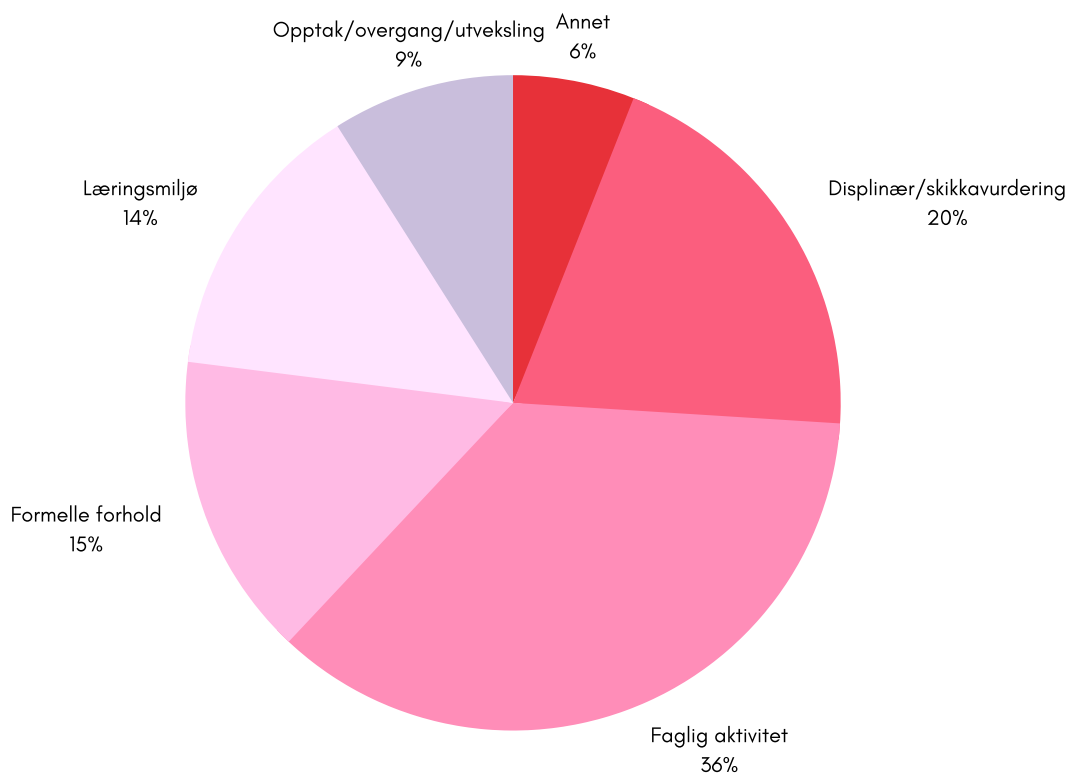
2.1 Kategorisering

Henvendelser blir plassert i én hovedkategori, ut fra en vurdering av hva som er hovedinnholdet i henvendelsen. Ofte er problemstillingene sammensatte. I et fåtall saker har det vært hensiktsmessig å registrere en henvendelse som to henvendelser, fordi det er to svært ulike problemstillinger som blir tatt opp, og hvor det er hensiktsmessig at vi i oppfølgingen deler opp saken.

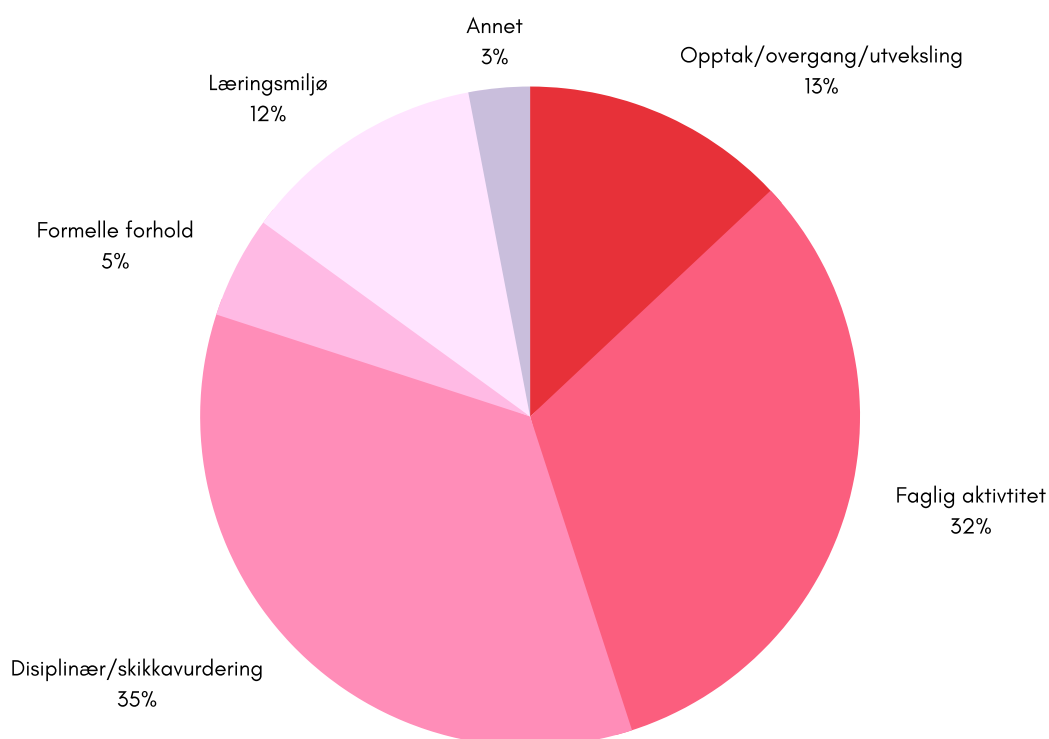
Hovedkategori	Tilhørende underkategori
Disiplinær/ skikkasaker	Mistanke om fusk, skikkavurdering, merknad på politiattest og andre saker om med mulig utestengelse/ bortvisning
Faglig aktivitet	Undervisning, pensum, eksamen, inkludert adgang, gjennomføring, begrunnelse, sensur og klagesensur, veiledning
Formelle forhold	Studieprogresjon, permisjon, dispensasjoner fra antall eksamensforsøk, semesterregistrering, semesteravgift, personvern, vitnemål og andre bekreftelser
Læringsmiljø	Adferd/ opptreden, fysisk læringsmiljø, tilrettelegging og psykisk/ psykososialt læringsmiljø
Opptak/ overgang/ utveksling	Masteropptak, overgang til ny studieordning, utveksling, opprykk/ fritak fra/ innpassing av emner, andre opptak

Vi har registrert tidsbruk per henvendelse for hele året. Tidsbruk varierer svært mye fra sak til sak, det vil si f.eks. fra 15 minutter til 60 timer. Timeregistreringen per henvendelse benyttes kun forholdsmessig, det vil si at vi ikke kan gi informasjon om gjennomsnittlig tid per henvendelse osv.

Figur 2 : Andel per hovedkategori (antall):

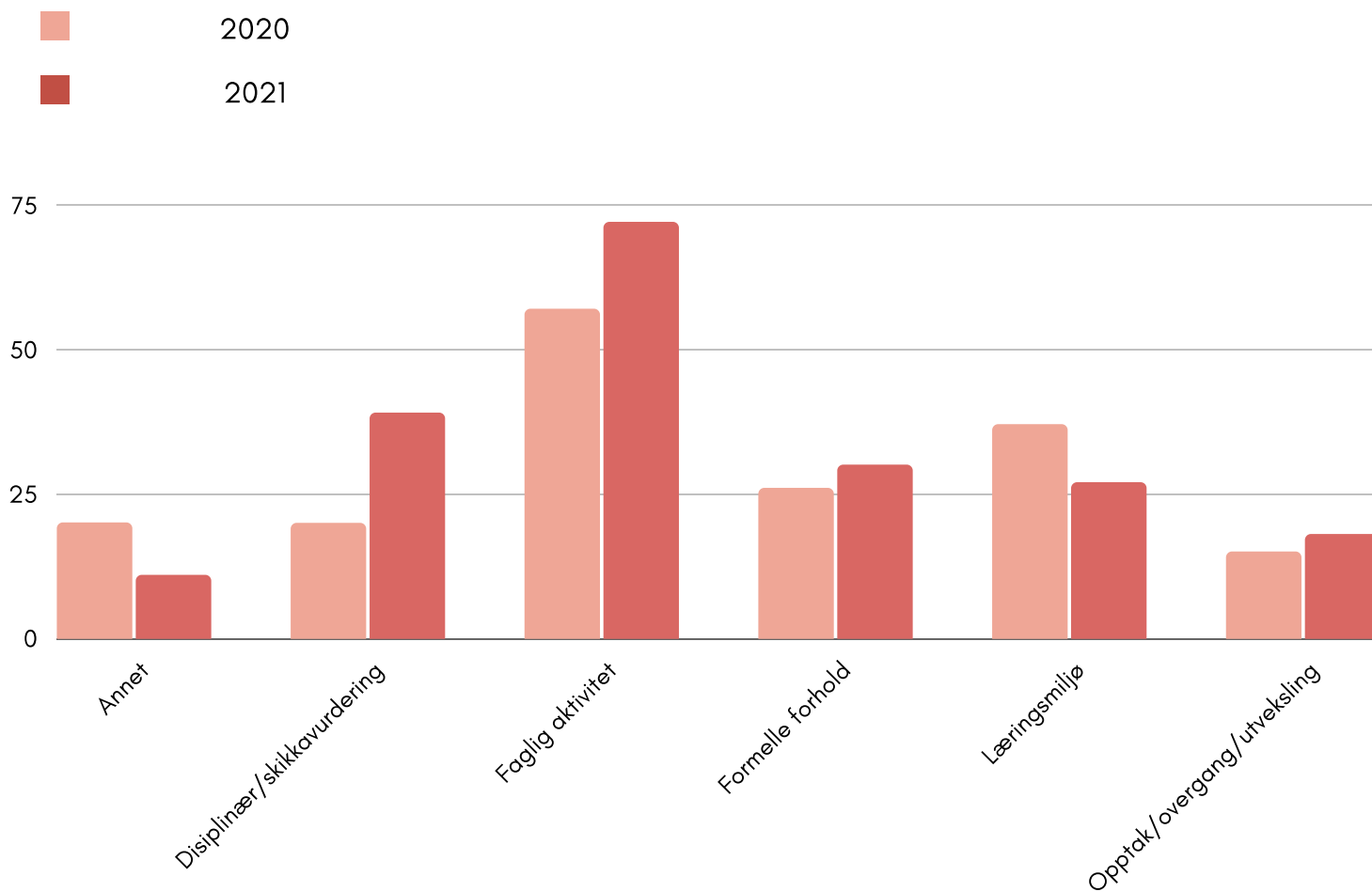
Figur 3 : Andel per hovedkategori (tidsbruk):

Vi bruker forholdsvis mye tid på saker som er i kategorien «Disiplinær/ skikkavurdering», og det er i all hovedsak henvendelser som skikkavurderinger som er tidkrevende sammenlignet med andre sakstyper.

Vi bruker også forholdsvis mer tid på saker om Opptak/overgang/utveksling. Her gjør enkeltsaker store utslag.

Figur 4 : Antall henvendelser per hovedkategori:

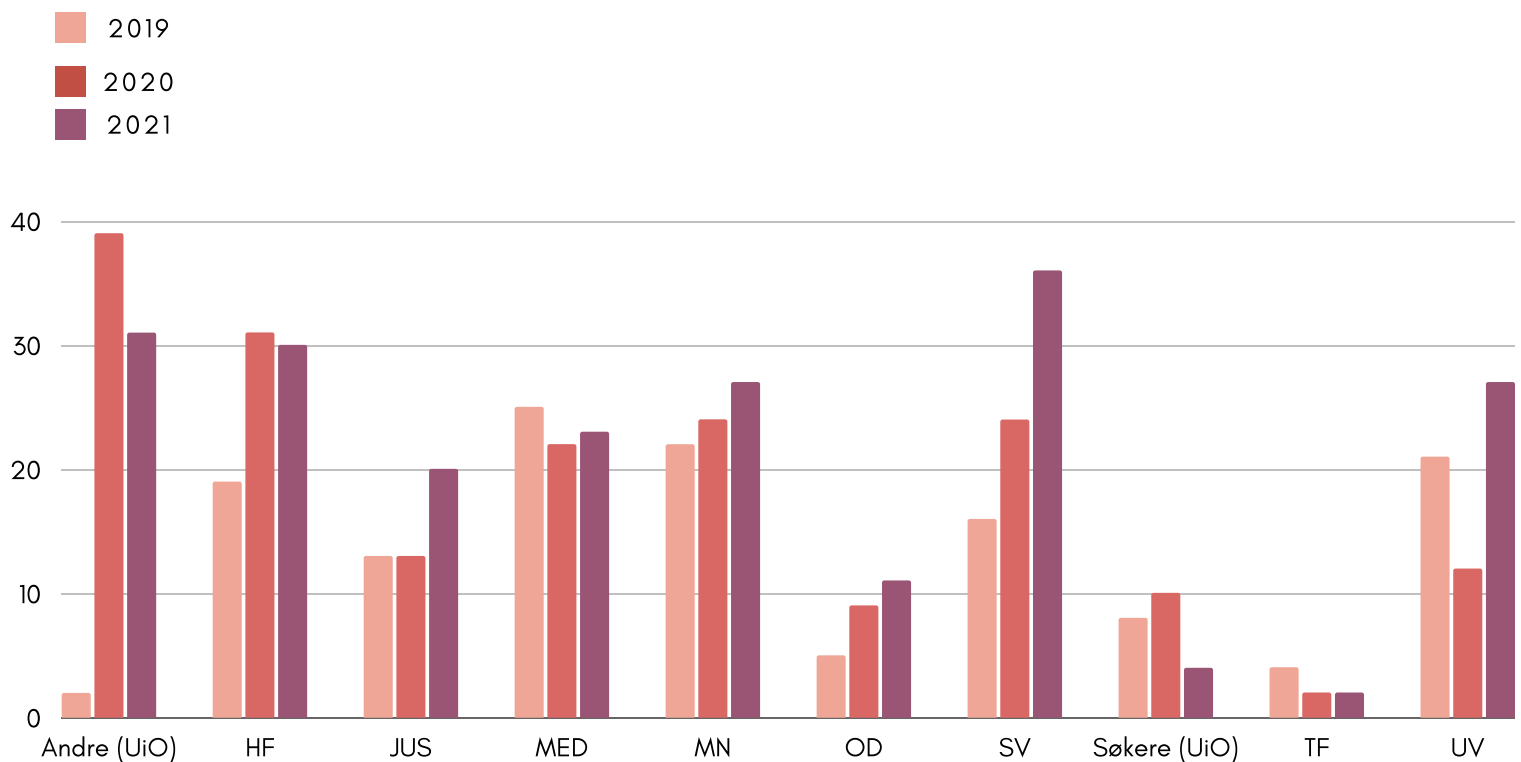

Det er en vesentlig økning i antall saker knyttet til skikkavurderinger, og mistanke om fusk. Vi har registrert at det er en økning i antall saker som gjelder mistanke om fusk på eksamen i hele landet, også på UiO. Hva gjelder økningen i antall saker om skikkavurderinger, er vi positive til utviklingen, fordi det betyr at man plasserer saker i et løp med tydelig definerte saksbehandlingsregler[1]. Vår jobb som studentombud er å påse at studenters rettigheter ivaretas, og i disse sakene handler det om retten til partsinnsyn og kontradiksjon. Det er også viktig at studenter i sårbare situasjoner har anledning til å ha med seg noen på møter, når de blir bedt om å bidra med sitt syn på saken, men uten at de løper en økonomisk risiko.

2.2. Tilhørighet per fakultet

Henvendelser blir knyttet til hvilket fakultet studenten tilhører. Dersom studenten hører til flere fakulteter, føres det som saken gjelder. I kategorien «Andre UiO», er det ansatte eller foresatte som tar kontakt med oss, enten for å være et anonymiserende mellomledd, eventuelt i forbindelse med at de ønsker råd og hjelp om hvordan de selv skal håndtere en sak som gjelder en student. I denne kategorien fører vi også henvendelser hvor vi ikke kjenner fakultetet, men hvor studenten oppgir å studere på UiO. Vi innhenter ikke bekreftelser på studentstatus, og etterspør ikke informasjon om fakultetstilhørighet med mindre det er relevant for saken. Dette for å ivareta studentens anonymitet, og for å gjøre kontakten med oss enkel og ubyråkratisk.

Figur 5 : Antall henvendelser per fakultet:

Økningen i antall henvendelser fra studenter på Det samfunnsvitenskapelige fakultet, er knyttet til sikkavurdering av studenter på Psykologisk institutt, tilrettelegging og mistanke om fusk. Økningen i antall henvendelser fra studenter ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet, gjelder i all hovedsak sikkavurderinger og mistanke om fusk.

3. Annen aktivitet

Korona-pandemien har påvirket våre muligheter til å være fysisk tilstede på campus, og det har også påvirket noe av vår aktivitet ellers. I tråd med nasjonale og lokale retningslinjer og påbud, hadde vi hjemmekontor frem til juli. Vi kunne i denne perioden heller ikke ha fysiske møter med studenter, være fysisk til stede for å holde innlegg og foredrag, arrangere stands, etc., men har vært tilgjengelig på e-post, telefon, og for digitale møter. Bruk av digitale møter har vært et positivt supplement til tilbudet vårt, også for de fasene av året hvor det har vært mulig med fysiske møter.

Den årlige konferansen i regi av European Network of Ombuds in Higher Education (ENOHE), ble nok en gang utsatt. En skandinavisk konferanse for studentombud ble også avlyst for andre år på rad. Til gjengjeld har vi hatt flere digitale treff med andre studentombud i Norge.

I Mandat for Studentombudet ved UiO, står det følgende:

I likhet med EIR, kan studentombudet på eget initiativ, fremme saker for Universitetsstyret. Studentombudet vil kunne være en viktig bidragsyter i å informere om deler av det interne kontrollsystemet ved UiO. Det er derfor viktig at leder for EIR holdes orientert om vesentlige problemstillinger i ombudets arbeid.

Vi har gitt innspill til Enhet for internrevisjon (EIR) sin årlige risikovurdering. For 2021, spilte vi inn følgende punkter:

- Regeldannelse ved UiO, særlig for profesjonsutdanningene, og særlig knyttet til obligatoriske aktiviteter
- Ensidig saksbehandling i konfliktsituasjoner
- Potensielle interessekonflikter i sensureringsarbeid

Punktene knytter seg ikke isolert til året 2021.

3.1. Regeldannelse ved UiO

Vi ser med jevne mellomrom at det spesielt i emnebeskrivelser, i realiteten fastsettes regler som kan være av vesentlig betydning for enkelte studenter. Det kan f.eks. være fastsatt oppmøtekrav, uten at det er tatt nødvendig forbehold om eventuelle unntak. Konsekvensene kan være at studenter som har behov for tilretteleggingen, ikke får en individuell vurdering av sin sak (slik lovverket krever), eventuelt at studenter ikke får utsatt eksamen/ mister retten til å ta eksamen på feilaktig grunnlag (unntak ikke vurdert/ tilstrekkelig vurdert). Vi tror at dette ikke oppfattes som regler som dannes, selv om de for enkelte studenter kan ha vesentlig betydning for studieprogresjonen.

Vi har tatt opp fastsettelse av oppmøtekrav uten forbehold i emnebeskrivelser tidligere, og har registrert en forbedring ved flere enheter, men også at dette fortsatt er aktuelt andre steder.

3.2. Ensidig saksbehandling i konfliktsituasjoner

UiO har plikt til å opplyse saker så godt som mulig. Det vil si at alle momenter som er relevante for sakens opplysning, skal tas med i saksbehandlingen. I enkelte saker, ser vi imidlertid at det danner seg en «part-og-motpart»-relasjon mellom studenten om den aktuelle enheten på UiO. Det kan skje i saker hvor en student ikke aksepterer en beslutning, og ønsker å gå videre med en sak, for eksempel ved å klage. Den ensidige saksbehandlingen kan komme til uttrykk ved at det unnlates å gi vesentlig og relevant informasjon til klageinstansen, fordi det ikke tjener et ønskelig utfall eller det opprinnelige standpunktet til enheten.

I de sakene vi får kjennskap til, kan vi bidra til å rette opp dette noe. Vi kan be enheten se nærmere på en sak, og eventuelt gå videre til å påpeke mangler. Som oftest vil vi veilede studenten til å finne frem til relevant regelverk som det kan vises til i en søknad eller en klage. Det kan f.eks. være i saker hvor studenter nektes tilrettelegging, og hvor det ikke er gjort en individuell vurdering, eller i saker om tap av eksamensrett/ studierett. Vi er bekymret for de studentene som i for stor grad aksepterer sakens gang, og hvor det kan mangle vesentlig og relevant informasjon, som kunne begrunnet et annet utfall i saken. UiO er den sterke part overfor studentene, og det påhviler derfor et særlig ansvar for å opplyse saker grundig, objektivt, og uavhengig av ønsket utfall.

Vi har også sett enkelte eksempler på at administrasjonen blir instruert, eller forsøkt instruert av fagmiljøet. I en sak om tap av studierett, kunne det virke som om det var fagmiljøet som var pådriver for at vedtaket ble fattet. Studenten var ikke var i konflikt med UiOs progresjonsregler, og det ikke fantes avvikende progresjonskrav for studiet, men likevel ble det fattet vedtak som nevnt, pga. manglende progresjon. Det var svært krevende for studenten å gå i gjennom en klagesak i etterkant, selv om det endte med at studieretten ble gjenopprettet fordi det manglet hjemmel. Dette ble påpekt underveis i saken, men den måtte til klagenemnda for å bli avgjort.

I de få sakene vi kjenner til hvor studenter har vunnet frem i klagenemnda, og hvor prosessen har vært tydelig preget av en «part- og motpart»-relasjon, har det vært svært krevende for studentene å fortsette som før, som en konsekvens av at de opplevde saksbehandlingen som ensidig og hvor konfliktnivået underveis var høyt.

Utfordringer knyttet til ensidig saksbehandling, tilbakeholdelse av informasjon og høyt konfliktnivå, ser vi ikke i saker hvor det er mistanke om fusk. I de sakene opplever vi at fakultetene er opptatte av å opplyse saken grundig i dialog med studenten.

3.3. Interessekonflikter i sensureringsarbeid

I én enkelt sak vi kjenner til, var samme person oppnevner av sensorer, selv intern sensor, og etter hvert den som oppnevnte nye sensorer da studenten klagde på karakter. Vi har ikke kompetanse til å ha oversikt over ulike akademiske tradisjoner på forskjellige fagfelt, men har over tid registrert at dette er noe studentene forteller om, blant annet i forbindelse med at det er stort sprik mellom karakter etter klage på karakter, og i forbindelse med arbeid med masteroppgaver. I forbindelse med masteroppgaver, er det flere studenter som forklarer at veileder tilhører en annen tradisjon enn sensor, og vi har også sett eksempel på at det utvikler seg til en tydelig konflikt mellom veileder og sensor, med studenten som mellomledd.

Overfor EIR stilte vi et overordnet spørsmål om hva som skjer med sensureringen, på fagfelt med ulike akademiske tradisjoner, og hvordan man kan kontrollere at studenter får en upartisk og faglig betryggende vurdering.

3.4. Kronologisk oversikt over foredrag, konferanser og møter

10. januar: Digitalt innlegg for nye studenter ved Det juridiske fakultet

27. januar: Nettverksmøte med norske studentombudskolleger

24. mars: Ombudsmøte med norske kollegaer

15. april: Fremleggelse av årsrapport 2020 for IDF på UiO

29. april: Nettverksmøte med de norske ombud – praksisrelaterte problemstillinger

9. august: Presentasjon for nye studenter ved Det odontologiske fakultet

13. august: Presentasjon for nye studenter ved Det medisinske fakultet

16. august: Presentasjon for nye studenter ved Det juridiske fakultet

7. september: Digitalt treff for norske studentombud

27. september: Møte med Studentparlamentets arbeidsutvalg

11. og 12. oktober: Internseminar med Enhet for intern revisjon og Vitenskapsombudet ved UiO

20. til 22. oktober: Nasjonal Studentombudskonferanse i Kristiansand

10. november: Presentasjon for FUS UiO

17. november: Presentasjon for SiO Rådgivning

26. november: Deltatt på Frokostmøte med SiO Helse

I tillegg blir vi invitert til møter i Læringsmiljøutvalget ved UiO, og har deltatt der når vi har hatt anledning til det.

4. Organisasjon

Studentombud Pål Gustavsen hadde hovedansvaret for henvendelser fra studenter ved UiO og fungerte som ledende studentombud, frem til Marianne Høva Rustberggard var tilbake fra foreldrepermisjon 1.september. Førstekonsulent Ingvild Refsum avsluttet som planlagt sitt vikariat i april, ettersom Mari Skogheim Møst returnerte fra foreldrepermisjon. Studentombud Anela Ferati valgte selv å avsluttet sitt vikariat 1. juni 2021. Pål Gustavsen var derfor eneste studentombud frem til 1. september 2021. For å sikre tilstrekkelig kapasitet på kontoret ble Skogheim Møst sin stilling økt fra 70 til 100 % i fra juni til september.

Vi har jobbet for å få nye lokaler hvor alle medarbeiderne kan være samlokalisert, og som kan ivareta vår uavhengighet og særskilte taushetsplikt. Det kom ikke på plass i 2021, men vi er samlokaliserte med EIR i 6.etasje i Lucy Smiths hus enn så lenge.

Våre verdier er uavhengighet, profesjonalitet og integritet.

**MARIANNE HØVA
RUSTBERGGARD**
STUDENTOMBUD

PÅL GUSTAVSEN
STUDENTOMBUD

MARI SKOGHEIM MØST
FØRSTEKONSULENT